

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Vår dato:

06.10.2020

Vår ref:

2018/1448

Deres dato:

03.04.2020

Deres ref:

STATNETT OSLO HOVEDKONTOR
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO
Att. Gunn Elin Frilund

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ann-Heidi Johansen, 77642233

Dispensasjon til fornying av 132 kV-ledning mellom Kvandal og Kanstadbotn, i Myrvatn naturreservat, Tjeldsund kommune

Vi viser til søknad fra Statnett datert 02.4.2020, vår befaring 12.8.2020 med påfølgende telefonmøte 14.8.2020, e-post fra oss 18.8.2020 med tilleggsspørsmål og svar fra Statnett 1.9.2020, samt annen kontakt i saken.

Vedtak

Fylkesmannen i Troms og Finnmark gir med dette Statnett med ansvarlig prosjektleder Karianne Prytz, tillatelse til å fornye 132 kV-ledning i Myrvatn naturreservat ved å fjerne ett mastepunkt, etablere ett nytt mastepunkt, og motorisert ferdsel i den forbindelse.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

Tidspunkt

1. Dispensasjon gis til følgende scenario beskrevet i søknaden, i prioritert rekkefølge:
 - Scenario 2 Tele med god bæring i april.
 - Scenario 3 Ikke nok bæring i april.
 - Scenario 1 Oppstart i august.
2. Arbeidet kan starte så tidlig som mulig på våren, men det skal ikke gjøres arbeid i perioden **fra og med 15. april til og med 31. juli**. Det meste av arbeidet skal likevel skje etter 15.8. Tillatelsen gjelder fra **1.1.2021 til og med 31.12.2022**.

Motorisert ferdsel og kjøretrasè

3. Dispensasjon er gitt til beltegående gravemaskin. Maskinen skal ha brede belter, og lite marktrykk.
4. Ved kjøring ved scenario 2 skal det være frossen og snødekt mark, og tele med god bæring. Marka skal ha god bæreevne for den type maskin som blir brukt. Dersom det er usikkert om det er god bæreevne, skal det brukes kjørematter.

5. Ved scenario 3 og 1 skal kjørematter brukes på hele kjøretraseen på myra, fra skogkanten i sørvest til anleggsområdet ved nytt mastepunkt ved Storelva.
6. Kjøremattene må være av en type som er hensiktsmessig for å unngå å ødelegge bærelaget og unngå spor som fører til drenering og erosjon, og tilpasset den type maskin en velger å bruke.
7. Kjørematter fjernes umiddelbart etter at arbeid med gravemaskin er ferdig.
8. Kjøretrase går inn i reservatet i sørvest og krysser myra nord for Sennavatnet slik som tegnet inn på kart som følger søknaden. Derfra følger kjøretrase myrkanten nord for kantskogen langs Storelva, og fram til nytt mastepunkt ved Storelva.
9. Det kan ryddes skog i kjøretrasè for beltegående gravemaskin der det kjøres inn i verneområdet, fra vernegrensa i sørvest fram til myrkanten. Kjøretrasè kan ryddes i inntil 5, meters bredde. Virket som ryddes kan brukes som terrengforsterkende tiltak for kjøring. Etter at arbeid med gravemaskin er ferdig, spres virket i terrenget langs kjøretraseen, eller grunneier kan ta det til ved.
10. Det kan kjøres inntil 2 turer tur/retur med beltegående gravemaskin.
11. Disposisjon er gitt til helikopter for å rive eksisterende mast og mastepunkt, frakte inn utstyr til riggområde, og til å montere ny mast og trekke nye liner.
12. Helikopter kan brukes før 15. april og etter 31. juli.
13. All motorisert ferdsel skal foregå aktsomt og hensynsfullt slik at den ikke skader mennesker eller miljø.

Gammel mast, mastepunkt og betongfundament

14. Gammel mast felles i retning bort fra myra. Gammel mast fjernes ved bruk av helikopter før ny monteres. Linene spoles inn på tromler, uten å berøre bakken.
15. Fjerning av gammelt mastepunkt ved bruk av sprengstoff skal skje i anleggsperioden etter 31. juli
16. Det brukes sprengmatter for å unngå at betongrester spres. Alt av betongrester skal samles opp og flys ut av området.

Nytt mastepunkt, anleggsområde, toppmasse og overskuddsmasse

17. Det kan graves og bygges nytt fundament for nytt mastepunkt i eksisterende kraftgate på elvekanten vest for Storelva. Midtpunkt på mast ca 12 meter fra elvekanten. Hull som graves kan være inntil 16x14 m i overflaten, og 2-3 m dypt.
18. Det må gjennomføres en risikovurdering for fare for utrasing av elvekanten, og med konkrete tiltak både for å forhindre at utrasing skal skje, og tiltak dersom det skulle skje.
19. I riggplan for området rundt nytt mastepunkt, må det tas høyde for at mastepunkt, midlertidig masselager og midlertidige containere, skal plasseres i kantsonen ved elva, og ikke på myra. Kjøring under anleggsarbeid skal også skje på riggområdet og ikke på myra.
20. Masse som mellomlagres legges på duk. Duk skal fjernes etter at massen er fjernet.
21. Toppmasse legges tilbake som topplag over nytt fundament. Eventuell overskuddsmasse må ikke legges utover myra. Overskuddsmasse kan brukes til naturlig arrondering på elvekanten under kraftgata, evt. tas ut av området.
22. Vann fra byggeprosa pumpes opp i skogen i kantsonen for å filtreres før det går ut i vannsystemet.
23. Det kan plasseres inntil 2 containere på 5m² hver i riggområdet. Containerne flys inn i anleggsområdet, og flys ut når anleggsarbeidet avsluttes.

Nye master, nye liner, fagleavvisere

24. På nytt mastepunkt kan det monteres ny stålmast på inntil 45 meters høyde. På ny mast monteres tre strømførende liner og to toppliner.
25. Fagleavvisere monteres på begge topplinene. Det er spesielt viktig der linja krysser Storelva.

Ny bredde kraftgate, drift og vedlikehold av ny kraftgate

26. Rydding for å utvide kraftgata fra 32 m til 34 m bredde skal skje manuelt med motorsag. Kun enkelttrær som utgjør en sikkerhetsrisiko tas ut. Virket etter rydding kan bli liggende i ryddegata. Rydding skal skje på vinterføre, dvs før 15.4. Det skal stubbes lavt, evt må etterarbeid med stubbing gjøres på bar mark.
27. Ved rydding i kantsonen langs Storelva beholdes kantvegetasjonen i så stor grad som mulig, lavtvoksende vegetasjon settes igjen. Enkelttrær som utgjør en sikkerhetsrisiko kan tas ut.

Avfall og forurensning

28. Alt avfall, inkludert master og betong fra fundamenter, skal fjernes ut av reservatet når arbeidet avsluttes, senest 31.12.2022.
29. Det skal gjøres risikovurdering for forurensning, og plan med tiltak for å forhindre at det skjer, og med tiltak dersom det skulle skje.

Generelt

Arbeid i Myrvatn og Sommervatnet naturreservat bør samkjøres og skje på samme tidspunkt for å redusere samlet belastning.

De som skal utføre arbeidet må bli gjort kjent med at området er vernet som naturreservat og de vilkår som følger denne tillatelsen.

Fylkesmannen vil delta på Statnett sin oppstartbefaring der også entreprenør deltar.

Fylkesmannen vil også delta på NVE sin sluttbefaring.

Klagerett

Vedtaket kan ifølge forvaltningsloven §§ 28 og 29 påklages til Miljødirektoratet innen tre uker. En eventuell klage med begrunnelse sendes til Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Dere har rett til å gjøre dere kjent med sakens dokumenter, jf. forvaltningslovens §§ 18 og 19.

Søknad og saksgang

Statnett har fått konsesjon etter energiloven til å fornye dagens 132 kV ledning mellom Kvandal og Kanstadbotn. Kraftledningen går gjennom Myrvatn naturreservat. Statnett søker om dispensasjon fra verneforskriften for gjennomføring av nødvendige tiltak i Myrvatn naturreservat. Tilnærmet tilsvarende søknad om dispensasjon er sendt til Fylkesmannen i Nordland, hvor en mast skal rives i Sommervatnet naturreservat.

For Myrvatn naturreservat søkes det om:

- Fjerning av en stålmaster med tilhørende mastefundamenter ned til 20 cm under marknivå.
- Fjerning av eksisterende luftledning og toppliner.
- Bygging av ny 132 kV stålmaster og tilhørende fundament.
- Strekking av ny luftledning og to toppliner.
- Montering av fugleavvisere på en av topplinene.
- Nødvendig ferdsel (i luft og terreng) for å utføre overnevnte arbeid.
- Tillatelse til videre drift og vedlikehold av ledningen.

Tiltakene er beskrevet mer i detalj i søknaden.

Søknaden om konsesjon for ledningsprosjektet omhandlet flere alternativer. For fornying av ledningen mellom Kvandal og Kanstadbotn, søkte Statnett på et alternativ som gikk utenfor reservatet, omtalt som alternativ 2. I høringen kom det innsigelser til dette alternativet fra Avinor, Sametinget og Evenes kommune. Det kom ingen innsigelser til alternativ 1, som er dagens trasè gjennom reservatet.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark sendte 25.6.2019 e-post til Statnett, der vi ba om at alternativ trasè, sør for, og utenfor Myrvatn og Sommervatn naturreservater, ble vurdert. I svar fra Statnett i e-post 5.9.2020, konkluderes det med at Statnett ikke ønsker å søke om dette. Begrunnelsen er vurderinger de har gjort på befaring i området, og konsekvensvurderinger gjort av Sweco. Deres konklusjon var at det var mer negativt for verneverdiene å legge ledningen rundt verneområdet enn i dagens trasè. Statnett har på bakgrunn av det ikke søkt om en trasè utenfor verneområdene, og den er derfor heller ikke behandlet av NVE. Uansett løsning, vil man måtte rive dagens ledning gjennom reservatene.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Fylkesmannen i Nordland hadde felles befaring til området 12.8.2020. Kjøretrasè, nytt mastepunkt og gammelt mastepunkt i Myrvatn naturreservat ble befart, samt sørlige delen av Sommervatnet naturreservat. I etterkant av befaringen var det telefonmøte 14.8.2020 mellom saksbehandlere hos fylkesmennene, og Statnett.

Fylkesmennene sendte 18.8.2020 felles e-post med tilleggsspørsmål til søknaden for både Myrvatnet og Sommervatnet naturreservater. Statnett sendte svar på spørsmål 1.9.2020 med utfyllende informasjon.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark behandler søknaden om dispensasjon i Myrvatn naturreservat, og Fylkesmannen i Nordland behandler søknaden om dispensasjon i Sommervatnet naturreservat. Behandlingen er sett i sammenheng, og er samkjørt mellom de to fylkene.

Regelverk naturreservatet

Myrvatn naturreservat ble opprettet 8. desember 1995. Formålet med vernet er å bevare et lite, næringsrikt vann med tilstøtende jordvannsmyrer som er viktig som hekkelokalitet for våtmarksfugler, og som har en interessant vegetasjon.

Følgende bestemmelser i verneforskriften er relevante i denne saken:

- Kap. IV punkt 1: all vegetasjon i vann og på land, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres.
- Kap. IV punkt 2: dyrelivet, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.
- Kap. IV punkt 3: det må etter verneforskriften ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold. Som eksempel er nevnt oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, hensetting av brakker o.l., framføring av nye luftledninger, jordkabler, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, henleggelse av avfall. Opplistinga er ikke uttømmende.
- Kap. IV punkt 4: motorisert ferdsel til lands er forbudt.
- Kap. V punkt 10: bestemmelsene ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende kraftlinje og nødvendig motorisert ferdsel i denne forbindelse etter at forvaltningsmyndigheten er varslet.

- Kap. VI punkt 4: forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ombygging, eventuelt oppgradering/nybygging av eksisterende kraftlinje i samsvar med vedtatt forvaltningsplan.

Ifølge naturmangfoldloven § 48, kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Etter naturmangfoldlovens § 70 skal likevel den ansvarlige treffe rimelige tiltak for å avverge eller begrense skader eller ulemper dersom tiltak i samsvar med vedtak medfører uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet.

Ramsarområdet

Myrvatn naturreservat er et av fem naturreservater i Ramsarområdet *Evenes våtmarkssystem*. Ramsarstatus ble tildelt i 2010. Det vil si at Norge har tatt på seg å forvalte disse områdene i tråd med Ramsarkonvensjonen for våtmarker. Verneforskriften for naturreservatet er rammen for inngrep og bruk også for området som Ramsarområde. I tillegg gjelder Ramsarkonvensjonens prinsipp om primært å unngå inngrep, alternativt minimalisere effekten av tiltaket. Ramsarkonvensjonen gir retningslinjer for forvaltning av Ramsarområdene, og har betydning for praktisering av vernebestemmelsene.

Vurdering generelt

Av verneforskriften går det fram at arbeid med kraftlinja som defineres som vedlikehold, kan gjennomføres uten dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten. Vedlikehold vil være reparasjoner av eksisterende linje. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som fører til vesentlig fysiske endringer, er å betrakte som nye tiltak som det må søkes om tillatelse til. Vedlikehold omfatter også rydding av vegetasjon i eksisterende kraftgate. Etablering av et bredere ryddebelte betraktes som et nytt tiltak.

I denne saken vurderer vi at etablering av nytt mastepunkt, oppsetting av master med annen type utforming enn eksisterende anlegg, motorisert ferdsel for å fjerne eksisterende master, og utvidelse av ryddebelte under kraftgate, er nye tiltak som krever dispensasjon. Ettersom det ikke foreligger vedtatt forvaltningsplan for Myrvatn naturreservat, må søknaden behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsmyndigheten skal legge prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 til grunn for sin vurdering. Vi mener vi har tilstrekkelig kunnskap til å vurdere skade på verneverdiene og naturmangfoldet for øvrig, og til å fatte en avgjørelse i saken.

Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet - nml § 8 og § 9

Verneformålet er knyttet til naturtypen myr, og til områdets funksjon som hekkeområde for fugl. Verneverdier som kan bli påvirket av arbeidet med fornying av kraftlinja, er både vegetasjonen med myra, kantsonen til elva, og fugleliv og annet dyreliv.

Myrvatn er en del av Kvitforsvassdraget (Tårstadvassdraget). Marine sedimenter og kalkrik berggrunn gjør at vassdraget er naturlig næringsrikt, og er årsaken til store naturverdier i området. Våtmarkssystemet er et av få naturlig næringsrike systemer så langt nord. Det er gjort flere kartlegginger i områder langs Kvitforsvassdraget fra 70-tallet og fram til nå.

Ved opprettelsen av området beskrives Myrvatnet å være omgitt av store jordvannsmyrer. Bakkemyrer dominerer, men at det også er store arealer med flatmyr. Selve Myrvatnet er en næringsrik innsjø med rik vannvegetasjon, en tjønnakssjø. Området er et viktig hekkeområde for våtmarksfugl, og konsentrasjonen av hekkende fugl er beskrevet som stor. Viktigste hekkearter er

horndykker, stokkand, krikand, brunnakke, toppand, sivpurv og sivsanger, samt andre gressender og vadefugler. Området har i tillegg en viss betydning som trekklokalitet.

Naturoppsynet registrerte i reservatet 7.6.2000 fiskemåke, hettemåke, stokkand, krikand, brunnakke, toppand, laksand, stjertand, horndykker, rødnebbterne, rødstilk, småspove, gluttsnipe, enkeltbekkasin, vipe, gråhegre, sangsvane, sivsanger.

Av artsobservasjoner på fugl, er det flere data fra den nordre delen av reservatet. Ifølge databasen Artskart, er det i den søndre delen av reservatet registrert rødlistede fugl som lappfiskand (VU), stjertand (VU), fiskemåke (NT), i tillegg til vadere som grønnstilk, gluttsnipe, rødstilk, småspove, enkeltbekkasin, samt brunnakke, rødstrupe, heipiplerke, granmeis.

I Naturbase beskrives Myrvatnet naturreservat som en innsjø omgitt av store jordvannsmyr-kompleks, og med en interessant vekslings mellom fattige, middelsrike og rike myrer. Der er sumpskog med tuestarr. Innsjøen er næringsrik, det er en tjønnaessjø med rik vannvegetasjon.

Resultater fra tidligere registreringer er lagt inn i Naturbase og kvalitetssikret av Fylkesmannen i 2015. De viser naturtypen *kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti*, avgrenset i kantsonen langs Storelva. Den har fått verdi B-viktig. Frodig bjørkeskog og gråor-heggeskog omkranser elva. Det er kommentert at det er viktig at tilførselen av næringsstoffer til elva ikke blir større, særlig på grunn av potensialet for forekomst av elvemusling. Videre må tekniske inngrep unngås, slik som forbygning.

I 2012 kartla Ecofact naturtyper i reservatet, som et ledd i basiskartlegging av verneområder. De kartla både etter metodikken beskrevet i DN-håndbok 13 og etter metodikken Naturtyper i Norge (NiN). Ved den første metodikken ble naturtyper i verneområdet kartlagt som:

- rikmyr (A05) verdi B-viktig. Mosaikk av åpen intermediær rikmyr i lavlandet, og rik skog- og krattbevokst myr med mye graminoider og en del orkideer. Svarttopp, tvebustarr, gulstarr, flaskestarr, myrsnelle, fjellsnelle, breiull, sumphaukeskjegg, myrklegg, fjelltistel, dvergjamne, fjellfrøstjerne, bjønnbrodd, stjernerose, gullmose, piperensermose.
- *kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti* (E03) verdi A-svært viktig. Området er dominert av gråor-heggeskog og flommarksskog. Tuestarr (NT), ellers typisk gråor-heggeskog med strutseving, skogrørkvein, flaskestarr, turt.
- *middels kalkrik innsjø* (E15) verdi B-viktig.
- rik sumpskog (F06) verdi C-lokalt viktig. Tuestarr (NT), trollurt, sumphaukeskjegg, vendelrot, strandrør, hengeaks, kvitmaure.

Kartlegging etter NiN metodikken, viser at Storelva er *kalkrike elvevannmasser* (F1-5), en naturtype som er rødlistet som nær truet (NT). Naturtypene under kraftlinja og langs kjøretrasè er *litt kalkfattige og svakt intermediære myrkanter* (V1-C-6), *litt kalkfattige og svakt intermediære myrflater* (V1-C-2), og *flommarksskog* T30 som er rødlistet som sårbar (VU). Der kjøretrasè går inn i reservatet er det *blåbærlyng-lågurtskog* (T4-C-7).

Myrvatn er med i det verna vassdraget Kvitforsvassdraget i verneplan II fra 1980. Det verna vassdragsområdet beskrives slik: *Berggrunnen består av kalkholdige bergarter som gir en frodig vegetasjon med mange kalkkrevende plantearter. Ferskvannsaunaen i de mange vannene er artsrik. Flere av vannene har en interessant vannvegetasjon med kransalger. Stivtjønnaks ble påvist i Tennvatn for første gang i Norge. De mange vannene og myrene danner et sammenhengende våtmarksystem som er et*

av de mest varierte og produktive i Nordland og Troms. Fuglefaunaen, særlig knyttet til vann og våtmark, er uvanlig rik og har stor verneverdi til tross for nærheten til flyplassen.

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har i forbindelse med oppfølging av Handlingsplan for kalksjøer i flere år gjort kartlegging og undersøkelser av kalksjøer i Norge. I 2011 ble vannvegetasjonen undersøkt bl.a. i Myrvatn, og det ble gjort vannkjemiske undersøkelser. Fylkesmannen kvalitetssikret dataene i 2016 på Naturbase. Naturtypen er kalksjø (E07), og utformingen humusrik kalksjø (E0702). Vegetasjonstypen kalkrik tjønnakssjø (P1b). Ingen spesielt sjeldne eller uvanlige arter er påvist. Lokaliteten er derfor vurdert til B-viktig. Undersøkelsene ble ikke gjort i den delen av reservatet der kraftlinja går. Myrvatn var ikke med i overvåkingen av kalksjøer som ble gjort i 2018. Sett under ett er Kvitforsvassdraget med sine 10 kalksjøer og/eller næringsrike vann, hvorav Myrvatnet er et av disse, et meget spesielt, særegent og høyt verneverdig område selv i nasjonal sammenheng.

Myrvatn naturreservat ligger i Søndre Skånland jaktfelt. Ifølge gamle Hjorteviltregisteret er sett elg per jegerdag i perioden 2000-2018 i gjennomsnitt 0,63. For 2019/2020 er ifølge nye hjorteviltregisteret sett elg per jegerdag 2,1. På befaring så vi mange ferske spor eller elg, både liggegroper, fotspor, møkk og beita planter, og inntrykket er at det er mye elg i området.

Vurdering økosystemtilnærming og samlet belastning- nml § 10

Ved vurdering av søknaden skal virkningen av alle tiltak og all aktivitet vurderes samlet, både summen av tidligere, nåværende og framtidig påvirkning av naturmangfoldet. Hensikten er å hindre gradvis reduksjon av verneverdiene.

Det søkes om fornying av eksisterende kraftlinje. Flere alternative trasèer ble vurdert i prosessen, men det ble gitt konsesjon til denne som går i dagens trasè. På vernetidspunktet gikk kraftlinja gjennom området i samme trasè. Det er sånn sett ikke noe nytt inngrep i naturreservatet. Det er i dag liten aktivitet i området. Bortsett fra kraftlinja, er det ingen andre installasjoner i reservatet.

I dag står det en mast innenfor Myrvatnet, og en mast innenfor Sommervatnet naturreservat. Det søkes om å sanere disse mastene, og etablere mast på ett nytt punkt i Myrvatn. Samlet vil det bli ett mindre mastepunkt i de to reservatene enn det er i dag.

Nye master vil bli høyere enn de gamle, fra dagens mastehøyde på 30 meter, til ny mastehøyde på 40-45 meter. Større master vil påvirke landskapsinntrykket, men ikke verneverdiene direkte. Dagens hogsttillatelse gjelder 32 m bred ryddegate. Ny ryddegate blir 34 m. I praksis ryddes det ikke i full bredde over alt. Det utføres som begrenset rydding, dvs bare de høyeste trærne hogges, ingen snaurydding.

Registreringer av fugl er noen ganger gjort bare i deler av reservatet. Fugl flyr imidlertid mellom de nærliggende våtmarkene, vann og vassdrag, og det er viktig å se på bruken av hele området i sammenheng, som ett våtmarkssystem.

Belastningen er først og fremst knyttet til risiko for å sette varige spor i terrenget, og til forstyrrelser i anleggsperioden. Belastningen kan reduseres ved måten arbeidet gjennomføres på, tidspunkt på året, og lengde på anleggsperiode.

Vurdering miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder – nml § 12

- Tidspunkt

Arbeidet skal skje i utkoblingsperioden for strøm mellom april og september. Valg av tidspunkt for når arbeidet skal skje kan påvirke verneverdier med tanke på risiko for spor i terrenget, og forstyrrelse av fugl og dyreliv. Risiko for påvirkning vil være avhengig av forholdene i marka på aktuelt tidspunkt, om det er snødekke, tele, mye vann osv., og om det er tidlig eller sein vår med tanke på når hekkeperioden starter. Generelt regner vi hekketida fra 15. april-15. august. Det kan variere noe fra år til år. Den første tida er mest sårbar. Kalvingstid for elg er mai-juni.

Målet er å gjennomføre arbeidet med minst mulig spor og negative konsekvenser for reservatet. Det er vanskelig å si hvilket tidspunkt det er best å gjennomføre tiltaket i, fordi en ikke vet hvordan forholdene i marka vil være på det aktuelle tidspunktet. Statnett har derfor skissert 3 ulike scenario. Fylkesmannen har vurdert disse 3 scenarioene, se kommentarene under hvert scenario, og vi har konkludert med at de kan gjennomføres i denne prioriterte rekkefølgen:

Scenario 2 Tele med god bæring i april:

Fundament etableres tidligst mulig i april-mai. Det legges ikke kjørematter eller lignende i kanten av myra siden bæringa vil være ok. Man unngår hogst der det er mulig ved å benytte myrkanten. Hogst må likevel påregnes i sørvest (der man kommer inn i reservatet). Siden vi har oppfattet at det er lite ønskelig med aktivitet i juni/juli, vil riving, mastemontering og linestrekking fortrinnsvis skje etter 15.8.

Vi vurderer at risiko for å sette spor i terrenget er minst dersom det kjøres på tele med god bæring tidlig i april. En unngår også hogst i kantsonen langs elva ved å kunne kjøre langs myrkanten på frossen og snødelt mark. Det påregnes inntil to turer tur/retur. Dersom kjøring og etablering av nytt fundament skjer før 15. april, unngår en den mest sårbar tiden for fugl. Vi vurderer det er minst risiko ved å starte arbeidet så tidlig som mulig. Dersom det lar seg gjøre, bør mest mulig arbeid gjøres før april, og kjøring og graving starte så tidlig som mulig. Riving inkl sprenging av gammelt fundament, mastemontering og linestrekking skal skje ved bruk av helikopter og ferdsel til fots, og det er ikke risiko for spor. Dette arbeidet vil skje i august. Vi har fått opplyst at det sannsynligvis ikke kan vente til 15. august. Ettersom fugl er mest sårbar i starten av hekketida, vurderer vi at arbeidet kan starte 1. august.

Scenario 3 Ikke nok bæring i april:

Fundament etableres tidligst mulig i april-mai. Det kjøres som beskrevet i opprinnelig søknad, i skogkanten, eventuelt i myrkanten dersom fylkesmannen mener dette er mest skånsomt. Siden vi har oppfattet at det er lite ønskelig med aktivitet i juni/juli, vil riving, mastemontering og linestrekking fortrinnsvis skje etter 15.8.

Dersom det ikke er god bæring i april, vil det være større risiko for spor. Det er da svært viktig å bruke kjørematter for å skåne terrenget. Det bør brukes kjørematter på hele strekningen, dvs fra skogkanten i sørvest og fram til nytt mastepunkt. Vi vurderer at det kan kjøres i myrkanten dersom det legges kjørematter på hele strekningen. Alternativet med å hogge kjøregate i kantskogen vurderer vi som uheldig, både med tanke på at dette er kantsone langs verna vassdrag, mye elg som beiter i området kan bidra til å holde gata åpen lengre, det vi ta noe tid før vegetasjonen vokster til, og det er her snakk om bare å kjøre et par turer. Riving, mastemontering og linestrekking skal skje ved bruk av helikopter og ferdsel til fots, som for scenario 2.

Scenario 1 Oppstart i august:

Alt arbeid skal foregå fra august og utover. Det må påregnes to år med aktiviteter. Det legges kjørematter eller lignende for å skåne terrenget, der det er sannsynlig at det blir ødelagt bærelag uten terrengforsterkning.

Som regel er det mindre vann i marka i august, og dermed mindre risiko for kjøreskader. Det vil likevel være en usikkerhet knyttet til det, da det også kan være mye nedbør og vått i marka. Fordi det blir kjøring på bar mark og det er usikkerhet knyttet til hvor mye vann det er i marka, må det brukes kjørematter på hele strekningen for å redusere fare for skade på terrenget. En annen ulempe med dette alternativet er at en må ta høyde for at arbeid pågår i to år. Første året med kjøring og etablering av nytt mastepunkt, andre året riving, mastemontering og linjestrekking.

- Motorisert ferdsel og kjøretrasè

Det søkes om å bruke beltegående gravemaskin inn til nytt mastepunkt. Det er viktig at gravemaskinen har belter, at det brukes brede belter, og en maskin med lite marktrykk. Bruk av gravemaskin med lite marktrykk og brede belter, kombinert med kjørematter hele veien ved scenario 3 og 1, mener vi reduserer risiko for varige skader på myra.

Kjøremattene må være av en type som er hensiktsmessig for å unngå å ødelegge bærelaget og unngå spor som fører til drenering og erosjon, samt tilpasset den type maskin en velger å bruke. Kjørematter fjernes umiddelbart etter at arbeid med gravemaskin er ferdig.

Kjøretrasè kan gå slik som beskrevet i søknaden, men med den forskjell at den etter kryssing av myra nord for Sennavatnet følger myrkanten nord for kantsonen langs Storelva, slik at en unngår å felle trær i kantskogen. Kantvegetasjon langs vassdrag er gitt en streng beskyttelse i vannressursloven, dette er et verna vassdrag, mye elg i området kan gjøre at det tar lenger tid å få oppslag av trær etter hogst, og det er her snakk om å kjøre inntil 2 turer tur/retur. Ved bruk av kjørematter mener vi den trasèen vil ha minst påvirkning på verneområdet og naturmiljøet forøvrig.

I kjøretrasèen gjennom skogen i sørvest står det en blanding av granskog og noe bjørk. Granskogen er sannsynligvis plantet. Naturtypen er kartlagt til bærlyng-lågurtskog (T4-C-7). Skogtypen er vanlig i hele landet. Skogen fungerer her som randsone rundt myra. Vi vurderer at det kan ryddes kjøretrasè, uten at det går ut over verneverdiene.

Det søkes om å bruke helikopter for å rive eksisterende mast, frakte inn sprengmatter og ta ut betong fra gammelt mastepunkt, fly inn og ut midlertidige containere, og til å trekke nye liner. Bruk av helikopter er skånsomt ved at det ikke setter spor i terrenget. Tidspunkt for arbeid der en bruker helikopter vil ved alle scenario være etter den mest sårbar tid for fugl og vilt. Helikopterbruk bør likevel knyttes til linjetraseen og ikke over hele våtmarksområdet, for å minimalisere forstyrrelse.

- Gammel mast, mastepunkt og betongfundament

Gammel mast fjernes ved bruk av helikopter, og en unngår bakketransport. Ved å felle masta i retning bort fra myra, og spole inn linene uten at de faller i bakken, vil fjerning av gammel mast og liner gjøres med liten risiko for myra.

Mastefundamenter er støpt flere meter ned i grunnen, og fjerning av hele fundamentet vil være en omfattende prosess med større inngrep. Vi er enige i at Statnetts vanlige prosedyrer med fjerne mastefundamentene ned til 20 cm under bakkenivå, er en bedre løsning her, med mindre inngrep i

naturmiljøet. Det bores med håndholdt utstyr, betongfundament sprenges, og betongrester flys ut. Ettersom bruk av sprengstoff kan være unødig forstyrrelse av dyreliv, bør arbeidet skje utenfor hekketid og kalvingstid for elg.

- Nytt mastepunkt, anleggsområde, toppmasse og overskuddsmasse

Eksisterende mastepunkt i Sommervatnet naturreservat skal fjernes, og nytt mastepunkt etableres til erstatning for det i Myrvatn naturreservat. Det gamle mastepunktet står på elvekanten, det nye mastepunktet vil også stå på elvekanten, bare på andre siden av elva.

Ved graving i elvekanten for fundament til nytt mastepunkt, er det viktig å redusere risiko for utrasing av elvekanten. Det er derfor svært viktig at det gjøres en risikovurdering, og at det lages plan med tiltak for å unngå utrasing av elvekanten, samt tiltak for hva som skal gjøres i tilfelle det likevel skjer.

Arbeidet med nytt mastepunkt innebærer graving i elvekant og mellomlagring av masse. Det forventes midlertidig mellomlagring av 500m³ masse i 2 meters høyde. At det skal mellomlagres masse på elvekanten når det samtidig graves i den, må tas med i risikovurderingen for å unngå utrasing. Masse må mellomlagres på en slik måte at den lett kan fjernes uten graving i vegetasjonsdekket under. F.eks kan massen legges på duk ved mellomlagring.

Masse som tas opp fra nytt mastepunkt skal brukes til å fylle igjen over nytt mastefundament. Toppmasse som fjernes fra nytt mastepunkt, kan legges som toppmasse på gammelt mastepunkt i Sommervatnet naturreservat. Det er lignende type vegetasjon på begge sider av elva. Eventuelle overskuddsmasser fra anleggsgropa, må ikke legges utover myra.

Når det lages riggplan, skal anleggsområdet begrenses til arealet i kraftgata. Det vil si at anleggsområdet legges under linja i ny kraftgate på 34 m bredde, fra Storelva til myrkanten. Anleggsområdet skal ikke berøre myra.

Vi ser behovet for midlertidige containere under anleggsperioden, for å lagre utstyr på riggområdet, og evt toalett. Begge containerne flys ut når anleggsarbeidet avsluttes.

- Ny mast, nye liner, fugleavvisere

Den nye masta vil som den gamle være en stålmast med tre strømførende liner og to toppliner. Til forskjell fra den gamle som var 30 meter høy, vil den nye bli 40-45 meter. Høyere master gir lengre luftspenn, og gjør at det til sammen blir færre master i verneområdene. Ny mast er av samme type som vil bli montert på resten av strekningen som fornyes.

De strømførende linene er tykkere enn liner i distribusjonsnettet, og sees lettere av fugl. Flere «etasjer» med liner gir likevel større sjanse for kollisjon. Fugl flyr vanligvis over tretoppene, og liner lavere enn tretoppene har mindre kollisjonsfare. På grunn av høyden på mastene, vil linene her ligge over høyden på tretoppene. På laveste punkt mellom mastene vil linene være omtrent på samme høyde som i dag. For å redusere faren for at fugl kolliderer med linene, er det planlagt å montere fugleavvisere på én av topplinene. Luftspennet krysser vassdraget og går på tvers av fugls ledelinje i terrenget. Vi kjenner til at 4-5 svaner har fløyet inn i lina på strekningen Myrvatn-Sommervatn de siste 20-25 årene. Sannsynligvis er omfanget av kollisjon større, uten at vi har tall på det. Myrvatnet sin betydning for fugl er en del av verneformålet. Det er et viktig hekkeområde og til en viss grad trekkområde. Dessuten forflytter fugl seg mellom områdene i hele våtmarkssystemet. For å

redusere faren for kollisjon mest mulig, setter vi som vilkår at det monteres fugleavvisere på begge topplinene.

- Ny bredde kraftgate, drift og vedlikehold av ny kraftgate

Under den gamle linja har det blitt ryddet vegetasjon i en gate på 32 m bredde. Ny gate blir 34 m. Utvidelsen av ryddegata er begrenset, da ny ryddegate vil bli 2 m bredere enn i dag, 1 m på hver side. Rydding av trær for å utvide gata kan skje manuelt med motorsag. Virket som ryddes kan bli liggende. Det er da ikke behov for motorisert ferdsel for å ta ut virket.

Kantvegetasjon langs vassdrag er gitt en streng beskyttelse i vannressursloven. Denne sier at det skal opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring. Lovverket tillater skjøtsel såfremt man ikke reduserer de biologiske verdiene som finnes i kantsonen. Av tilleggsinformasjonen går det fram at det er usikkert hvor mye av kantsonen langs elva der ledningen krysser som kan bevarer, og at det må vurderes på stedet. Vi mener at der ledningen krysser Storelva, bør kantsonen beholdes i så stor grad som mulig. Lavtvoksende vegetasjon bør få stå, og kun enkelttrær som utgjør en sikkerhetsrisiko bør tas ut.

Også ved vedlikeholdshogst i driftsperioden, bør det være begrenset hogst i ny kraftgate og i kantsonen til elva.

- Avfall og forurensning

Avfall planlegges transportert ut av området.

Det kan være risiko for forurensning av våtmark og vassdrag ved f.eks utslipp av olje og drivstoff. For å forebygge forurensning, setter vi krav om at påfylling av drivstoff og lagring av drivstoff og farlige stoffer skjer utenfor naturreservatet. I tillegg bør entreprenør vurdere risiko og lage plan med nødvendige tiltak for å forhindre skade, og tiltak dersom skade skulle skje.

Kostnader ved miljøforringelse – naturmangfoldloven §11

Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder.

Konklusjon

Ut fra de vurderingene vi har gjort, og med de vilkår som følger dispensasjonen, mener vi at fornying av 132 kV-ledning ved å fjerne ett mastepunkt og etablere ett nytt mastepunkt, samt motorisert ferdsel i den forbindelse, ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot vernevedtakets formål. Vi vil derfor gi dispensasjon til tiltaket. Vi har lagt vekt på at saken gjelder fornying av en eksisterende linje, og ikke ny linje eller linjetrasè.

Videre oppfølging og framdrift

Denne dispensasjonen er grunnlag for Statnett sin diskusjon med entreprenører som skal utføre arbeidet. Dersom det i forhandlingene med entreprenører kommer fram andre løsninger enn det vi har vurdert i søknadsbehandlingen, ber vi om å bli orientert.

En detaljert miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan) leveres NVE i starten av november 2020. NVE sender den på høring til Fylkesmannen.

Fylkesmannen ønsker en oppstartbefaring ved byggestart i 2021, sammen med Statnett og entreprenører som skal utføre arbeidet.

Fylkesmannen ønsker også en sluttbefaring sammen med NVE når arbeidet av avsluttet.

Med hilsen

Heidi-Marie Gabler (e.f.)
seksjonsleder

Ann-Heidi Johansen
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Kjøretrase til dispensasjon

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Tjeldsund kommune	Skånlandveien 72/76	9440	EVENSKJER